

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petina enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 69

Sobota, 1. septembra 1934

Leto IX

Kakor jim kaže

Klerikalci za fašistično državo — in proti

Ljubljanski klerikalci so še do nedavnaj zagovarjali avtoritarnost države, ki jo uvajajo razni fašizmi. Ves svoj blagoslov je klerikalizem sopal na nove režime ter celo trdil, da je bog poslal može, ki bodo rešili človeštvo. Polagoma pa pričenjajo klerikalci uvidevati, da s fašizmom ne pojde. In že so ga pričeli grajati, češ, da greši proti demokraciji, svobodi mišljenja in udejstvovanju posameznih ljudi. Fašistično državo imenuje sedaj totalno državo, da ne bi kdo tako hitro opazil te izpremembe.

Ni bilo napačno, da je fašizem prelomil prisego in ustavo, moral in osvajal tujo (delavsko) lastnino ter odvzel delavstvu vse pravice. To je bilo vse v redu.

»Slovenec« pa pravi sedaj, da oblika totalne države ni nič drugega kakor nov način starega absolutizma, ki se je ustalila med nekaterimi kulturno in politično manj naprednimi narodi. Naprednejši narodi ne mislijo zamenjati s fašizmom osnov svojih vladavin.

Torej!

Klerikalizem se je ob pojavu fašizma bridko zmotil

in išče sedaj, kako bi se iz znote izmotal na neopažen način.

Seveda so to le krokodilske solze. Cerkev namreč stoji na stališču avtokracije in če klerikalci sedaj hvalijo ali celo zagovarjajo demokracijo, je to bolj političnega kakor praktičnega pomena. Fašizem namreč tudi cerkvam ne priznava svobode, ker predstavlja osebnosti režim, voljo posameznika. Če bi bil pa fašizem sodeloval s klerikalizmom, bi ga ta danes ne obsojal. Totalitarni režim pa ne dopušča niti kritike niti tujih mnenj.

Priznanje te znote nas veseli. Klerikalcev sicer fašistični eksperiment ne bo izučil.

Za avstrijski fašizem, ki je tudi le totalitarni, se klerikalizem ogreva.

ker je klerikalni. V Avstriji pravi, bodo organizirali »stanovsko« državo. Toda tudi v tej obliki vladavine ne bo demokracije, ne bo pravičnosti. Vladal bo kapitalistični razred kakor v Nemčiji ali Italiji. V demokraciji so bile stranke razdeljene po nazarjih glede bodočnosti človeške družbe. Imeli so pred očmi cilje. V stanovski državi teh problemov ne bo. Stanovi se bodo prepirali med seboj za svoje privilegije, delavstvo pa sploh ne pride do besede. Kako naj taka vladavina, če klerikalci mislijo tako »demokracijo«, rešuje probleme v interesu skupnosti? To je nemogoče!

Želimo samo, da bi tudi v tem vprašanju klerikalci kmalu priznali svojo zmoto.

Bratci so si v laseh

Hajmverska zarota na Dunaju?

Avstrijski hajmver, to je, civilna vojska klerikalnega grofa Starhemberga je za režim nezanesljiva. Londonski listi poročajo, da je policija izvršila v floridsdorfski hajmverski vojašnici preiskavo in aretirala več hajmverovcev. Preiskava in kratka borba je trajala nad eno uro. Režim ni prve dni dal nobenih pojasnil.

Za starostno zavarovanje delavcev in nameščencev

V Zagrebu se je vršila konferenca Delavskih zbornic, ki je med drugim razpravljala tudi o izvedbi onemoglostnega in starostnega zavarovanja delavcev in nameščencev.

Onemoglostno in starostno zavarovanje delavstva bi se bilo moralo izvesti v smislu zakona o zavarovanju delavcev že leta 1925. Vendar pa se je z izvedbo zavarovanja odlašalo na pritisk delodajalskih korporacij.

Sedaj ima minister za socialno politiko obširna pooblastila, da to zavarovanje lahko oživotvori. Naloga delavskih zbornic je, da v tem trenutku store vse, da se zavarovanje končno vendarle izvede.

Ni pa nobena tajnost, da so proti uvedbi delavskega starostnega zavarovanja na delu temne sile in da tudi sicer postaja razpoloženje, da bi se zaenkrat izvedlo zopet samo nameščensko starostno zavarovanje oz. da bi se, ker v Sloveniji in Dal-

maciji že postojata, razširilo na vso državo.

Konferenca je bila mnenja, da je treba onemoglostno zavarovanje praktično izvesti takoj in ne morda šele čez pet ali več let, dokler bi se zbrali potrebni prispevki. Delavci invalidi, zlasti tuberkulozni, ki so plačali vsaj 500 tedenskih prispevkov bolniškega zavarovanja bi morali biti deležni blagodatí zavarovanja takoj.

Sredstva v ta namen bi se našla v Dravski banovini takoj, ako bi se uknil banovinski bednostni fond in prenesla sredstva, ki se sedaj v njem zbirajo na delavsko zavarovanje.

Naloga strokovnih organizacij je, da mobilizirajo vse sile in delavstvo zainteresirajo za njegove življenske potrebe s parolo:

Hočemo onemoglostno in starostno zavarovanje za delavce in nameščence!

Kongres svobodnih strokovnih organizacij

Za obrambo pridobljenih pravic in boj za nove pravice

Centrala našega svobodnega delavskega in nameščenskega gibanja je sklicala kongres Zedinjene delavske strokovne zveze Jugoslavije na dan 20. in 21. oktobra t. l. Z ozirom na pomembno gibanje delavstva v Bosni in Hercegovini, se bo vršil kongres v Sarajevu.

Dnevni red kongresa je jako obsežen. Poročilo o triletnem poslovanju zveze je svoje poglavje. Kadar bo zgodovinar obravnaval to triletno obdobje strokovnega gibanja pri nas, bo moral priznati delavskemu gibanju vrlo častno mesto. To so tri leta trdih bojev. Boji na razne strani. Ta tri leta se je delavsko gibanje borilo za pravico do obstoja in svojo svobodo. Borilo se je ta tri leta neprestano za ogrožane pridobitve delavskega razreda. Borilo se je tudi proti izrastku v delavskem gibanju. Boj je z uspehom dovršen. Bilanca je prav dobra. Ohranjena je pravica do dela. In to ohraniti ni bilo lahko. Ohranjene so mnoge pridobitve iz prejšnjih let. Obenem pa je pridobljenih tudi mnogo novih. Likvidirani so končno popolnoma vsi izrastki sedanje bolne dobe, številna »gibanja«, odeta v razne barve. Nedvomna je tudi likvidacija vseh onih, ki so se izneverili celoti ter krenili na slaba pota. Zdrav organizem našega gibanja je premagal vse ono, kar je bilo nezdravega v njem in okoli njega. In cela vrsta krajev je, kjer so se ustanovile nove edinice našega gibanja. Število sestavnih organizacij je naraslo na 40, kljub temu, da se je v tej dobi tudi združilo nekaj sorodnih organizacij v zveze. To združevanje, ki je za žilavost organizacij potrebno, se pa nadaljuje.

V neprestanem boju z gospodarsko krizo in nezaposlenostjo, v neprestanem boju z nazadnjaškimi nazori gospodarskih korporacij in v neprestanem boju z raznimi žoltimi gibanji in njihovimi pokrovitelji, ki niso izbirali pomočkov v delovanju proti našemu svobodnemu gibanju — smo se obdržali, premagali vse težkoče in sovražnike ter pridobili desetisoče novih sobojevnikov po širni državi.

Potrdivši poročilo o dosežanem delu, bo kongres določil akcijski program za nadaljnje delo. Poiskati bo moral najprimernejšo pot,

da se dvigne naš tisk.

Posvetiti bo moral svojo brigo kulturnemu in sportnemu gibanju. Številnim vrstam naše mladine je treba dati priliko, da se bo lahko razvijala. To možnost mora kongres najti v sporazumu z vsemi našimi ustanovami za kulturno udejstvovanje.

Za ta pomembni kongres se vrše priprave po vseh delih države. Ta naj ne bo le cilj naših razprav, marveč pobuda za nadaljnje delo. Na tem kongresu se snidejo delegati vseh 40 samostojnih zvez, ki danes edini predstavljajo zavedno razredno silo vseh delavcev in nameščencev v Jugoslaviji. Zbrali se bodo na njem delavci in nameščenci vseh profesij in iz vseh večjih krajev v državi. Ta bo veličasten parlament dela.

Ta kongres bodi dokaz, da delavskega razreda ni nikdar predstavljal in ne bo nikdar kdo drugi kakor svobodno gibanje svobodnih delavcev!

Kdo bo vodil usodo Nemčije

Göring, Blomberg in Hess

Zunanja firma nemškega režima bo baje triumvirat Göring, Blomberg in Hess pod vodstvom Hitlerja. Fašistični stranki se namerava na kon-

gresu v Nürnbergu staviti tak predlog. Göring postane obenem podknacler in voditelj notranje politike.

Nova smrtna obsodba v Avstriji. V Leobnu je vojaško sodišče obsodilo na smrt hitlerjevca Franca Ebnerja. Bil je takoj justificiran.

V slogi je mož

Enotne strokovne organizacije v Franciji?

Nesmisel je, da se delavstvo prepira o metodah in taktikah razrednega boja. Naloga delavskega razreda je, da združen brani svoje interese ter obravnava problem osvoboditve kot celoto. Poročali smo že, da so francoski socialisti in komunisti sklenili lojalno sodelovanje v boju proti fašizmu in reakciji za demokracijo. Sedaj poročajo, da se vrše tudi v strokovnih organizacijah enaka pogajanja ter zlasti komunisti žele, da bi se sklical o bojišču skupen kongres svobodnih in komunističnih organizacij.

Odločitev sicer še ni padla, pomembno pa je dejstvo, da delavstvo spoznava združenega sovražnika reakcije in tudi skuša konsolidirati svoje vrste.

Poljska gre svojo pot

Nemčija jo podpihuje

Med Nemčijo in Poljsko je sklenjen pakt, ki utegne biti jako dalekosežen. Poljska zahteva dostop do Baltičkega morja. Na drugi strani si pa obljubujeta obe države eventualne teritorialne koncesije. Poljski diši zlasti Litva. Nedvomno pa je Poljska sklenila z Nemčijo gospodarski pakt, po katerem bo podpirala Nemčijo s surovinami. Zato, četudi ni sklenjena med obema državama kakaj tajna vojaška konvencija, ni več misliti, da bi Poljska pristopila k vzhodnemu paktu.

Zakaj rabi Avstrija posojilo?

Za smodnik in svinec v boju proti ljudstvu

Avstrija išče pri kapitalistih vesele 200 milijonov šilingov posojila (okoli dve milijardi dinarjev). Toliko, pravijo avstrijski režimovci, znašajo stroški zaradi februarске revolucije v Avstriji. Mednarodni kapital se čuti dolžnega, da tu pomaga.

Tu se zopet najdeti reakcija in kapital.

„Roter Stab“ v Nemčiji

Ilegalni socialistični list. — Naklada 40.000

Dne 27. avgusta t. l. je stalo pred berlinskim sodiščem sedem obtoženec, ki so izdajali nedovoljeni socialistični list »Roter Stab« (»Rdeča Palica«). Urednik je bil obsojen na deset let, dva obtoženca na sedem let ječe, ostali na krajšo kazen. Izdajateljji so imeli povsod krajevne zaupnike, ki so širili list. Nadalje so tudi vzdrževali stike z vodstvom socialnodemokratske stranke v inozemstvu. Državni tožilec je rekel, da so pripravljali revolucijo, ki bi razveljavila vladavino kapitala.

Fašizem potemtakem v Nemčiji ni zatrl socialističnega gibanja in ga ne bo.

Ruski menjševiki za enotno fronto

Francoskim sodrugom so poslali v Kazan izgnani menjševiki ss. Beer-Gurvič, Ešov in sodružica Saharova, člani ruske socialne demokracije pismeni pozdrav, v katerem pozdravljajo akcijsko skupnost socialistov in komunistov v smislu sklenjenega dogovora.

Kako „narašča“ blagostanje nemškega delavca

Lažnjivost fašističnih obljub

Nihče danes ne more več trditi, da propagatorji fašizma iskreno mislijo na izboljšanje socialnega položaja delavstva. Le slepec in gluhec bi mogel misliti kaj takega. Ves razvoj fašizma namreč kaže, da je fašistična propaganda le kapitalistična demagogija, ki ima namen, z lepimi nacionalističnimi frazami uspavati delovno ljudstvo, da ne bi videlo, kako kapitalizem organizira in utrjuje svojo diktaturo med njim.

Tudi v Nemčiji je Hitler in njegova družba v boju za oblast obetal nemškemu delavskemu razredu — zlato socialno dobo. Izginila bo nezaposlenost, zvišale se bodo mezde, odpravljena bo stanovanjska beda in še vseh drugih dobrot bo delavstvo deležno v Hitlerjevem tretjem cesarstvu.

Varali so se oni, ki so tem »sladkim« besedam verovali.

To nam dokazujejo spodaj navedene številke o gibanju delavskih mezd v Nemčiji. Številke so povzete po nemškem oficioznem listu »Deutsche Arbeitsfront«, da nam ne bo mogel nihče očitati, da »črno gledamo« ali pretiravamo.

Takole pravi to nemško uradno poročilo.

Dnevne mezde

so znašale v nemških markah:

	jan. 1933	feb. 1934
v stavbstvu	43.44	28.51
rudarstvu	34.08	24.72
lesni industriji	43.20	26.54
kovinski industriji	41.76	32.14
tekstil. industriji	33.60	21.47
usnjarski ind.	38.80	29.57
javni službi	38.76	28.89
živež. ind.	42.07	25.64
v tovarnah	32.49	20.05

V stavbstvu je zaposlenih najmanj 25 odst. delavcev izpod dnevne 19.20 mark.

Po tej uradni statistiki

so dnevni zaslužki v enem letu fašistične vlade padli povprečno za eno tretjino,

kar pomeni jako mnogo. Toda socialne razmere nemškega delavstva se niso poslabšale samo za eno tretjino zaradi splošnega znižanja mezd, marveč, kar je treba posebno poudariti, še več.

ker so se tudi cene življenjskim potrebščinam zvišale povprečno za eno tretjino

ter mora režim že uvajati nakaznice za nekatere potrebščine kakor med svetovno vojno.

Tako — rešuje Heil-Hitlerjev fašizem socialno vprašanje.

Celjska cinkarna in ljubljansko društvo „Rude in kovine“

postajajo vedno bolj zanimive. Beograjska »Politika« nadaljuje serijo člankov, ki odkrivajo prefrigan način knjigovodstva tega podjetja z namenom, da se prikrije pravo stanje dobičkanosti in se država oškoduje na davkih, kakor je ugotovila zadnja uradna revizija za leto 1932. Akcijskega kapitala je imelo društvo (takrat že delniška družba) v letu 1929 vsega Din 1.000.000 vpisanih, bruto dohodki so znašali v tem letu 56 milijonov dinarjev. Pri tako velikem prometu je pa bilanca izkazovala v tem letu samo 365.000 dinarjev dobička. To bi bilo 36 odst. vložnega kapitala. Pri skrbnejšem pregledovanju knjig so se pa našle med izdatki fiktivne postavke za

razne provizije, ki niso bile izplačane, vpisi latentnih blagovnih rezerv, obresti za devetmilijonski obratni kapital, ki jih družba ni plačala iz enostavnega razloga, ker je bilo teh 9 milijonov njena last, ki jih je profitirala v podjetju v prejšnjih letih. Če se seštejejo vse te vsote z izkazanim dobičkom vred, ki ga pokazuje bilanca, dobimo v navedenem letu 5.489.000 dinarjev čistega dobička ali 548 odst. izkazane vloženega kapitala. Če pa prištejemo k obratnemu kapitalu še tistih 9 milijonov, ki so si jih delničarji »izposodili« iz lastnih žepov, znaša čisti dobiček še vedno zavidno višino 55 odst., a ne borih 3.6 odst., kakor bi človek sodil po njihovi bilanci.

Doma in po svetu

Delavsko časopisje je najbolj svobodna tribuna. Morda še nikdar socialistično časopisje ni bilo tako potrebno kakor je danes, ko od vseh strani preži reakcija na rop delavskih pridobitev, zlasti delavske svobode. Danes ni le lepa čednost ali sodružna dolžnost, da storimo vse, kar le moremo za delavski tisk. Danes je nujna dolžnost! In prvi znak nezavesti, prvi znak mlačnosti je, če delavec ne čuva svojega takorekoč edinega orožja in orodja, ki ga vsaj duhovno veže v močno verigo socialističnega gibanja. Vemo, da so težke razmere, vemo, da marsikdo niti za potrebno nima sredstev, toda vemo tudi, da so v vsakem boju potrebne žrtve. Dobri sodrugi žrtvujejo vse, žrtvujejo življenje, zapore in preganjanja, kakor v početkih delavskega gibanja. Za časopis so potrebne razmeroma majhne žrtve. Zato za iskrenega sobojevnika v delavskem gibanju ni pomislek malenkostna žrtev, ki jo povzroča minimalna naročnina na list. Samo tisti je resen sobojevnik, ki se ne strašiti velikih žrtev za zmago socialističnega svetovnega naziranja. Ali ne bi bilo smešno, če bi se naši sodrugi — bali bagatelne žrtve za naš list? — Danes je prvega septembra! Naročite se takoj, da Vas ne zapele nevarna mlačnost!

Za uveljavljenjem zakona pridejo volitve v mestne občine. V mestne občine že več let nismo imeli volitev. V dravski banovini so te občine Ljubljana, Celje, Maribor in Ptuj. Po vseh teh občinah se polasča občanov pred volitvami vznemirjenost, ki povzroča živahne razgovore in ugibanja, če le dva občana prideta v pogovor. Kakšen konglomerat bi nastal, če bi hoteli vse misli, domisleke in ugibanja zmešati v retorti in jih prekuhati. Retorta bi ne prenesla te godlje. Razpočila bi se in nje okolica bi bila v silni nevarnosti, da pogine v dušljivem smradu, ki se je nakupičil v tej sno-

vi in nima prilike, da bi se poizgubil v zdravem zraku. Nas pa volitve prav nič ne skrbe. Mi bomo samostojno nastopili. Pošteni ljudje smo, poštene in opravičene so naše zahteve do občine, pošten je naš občinski program. Kaj nam kdo more! Mi zahtevamo, da se delavski glas v občini enako sliši kakor podjetniški in bankirski. Mi zahtevamo, da je občina pravična socialna edinica, to je, da skrbi za vse občane enako in da nalaga bremena proporcionalno po dohodkih in imetju. Mi nismo za štednjo, kakršno zagovarjajo tisti, ki bi radi štedili pri plačah namščencev in delavcev, da sami obvarujejo svoje polne nogavice. Nismo! Proračun mestnih občin mora biti tak, da občina lahko vrši svoje dolžnosti, toda izpremeniti se mora davčna mera. Danes plačujejo največ občinskega davka delavci oziroma konzumenti. To je krivično. Plačajo naj več oni, ki imajo pod palcem. Mi smo za izpopolnitev socialne preskrbe, brezplačen šolski pouk itd. Obenem smo tudi za občinske produktivne investicije. Potrebna je modernizacija mest. Toda tam se nalaga mrtev kapital, ki desetletja obremenjuje občine. Investicija v rentabilna podjetja je pa gotov dohodek občine, ki v največji meri davčno razbremenjuje občane. Volitve v mestne občine so javne. Potrebno in logično je tudi, da je poslovanje javno, to je, da občani o poslovanju lahko povedo svoje mnenje. Občani morajo poznati in razumeti delovanje občin, pa bo zavladala v občinah »občinska harmonija«. — Tako jasne in precizne so te stvari, da jim ni ugovora; tako utemeljene, da pri volitvah z vso iskrenostjo lahko vstopimo zanje in bi občinarjem delal vsak krivico, ki bi jih hotel ovirati pri tem.

Trgovci proti monopolni trgovini s sadjem. Nekateri vidijo v monopoli gospodarsko rešitev. Toda več-

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

noma so monopoli verižniški aparat za kapitaliste. Potrebna bi pa že bila organizacija trgovine bodisi s sadjem ali drugim blagom, toda ta mora imeti namen cene preskrbe konzumentov in razpečanje blaga. Drugi monopoli so tudi producentom v škodo.

Resnico smo morali povedati. Naš domači klerikalizem je prav tak kakor reakcija povsod. Pravi mlin na veter, ki vedno udriha po delavstvu in delavskih organizacijah. Zato smo se resnici na ljubo nekoliko več pobavili z njim v zadnjih številkah. Mi sicer razumemo to reakcijo, poznamo nje tendenco. Vemo, da tudi delavstvo ob opazovanju tega gibanja čuti isto. Potrebno je pa bilo, ker ne moremo dopuščati varanja javnosti.

Na državni telnični srednji šoli v Ljubljani postojata tudi banovinska šola za izdelovanje glasbil. Učenci na tej šoli se učijo izdelovati viole, kitare itd. Učna doba traja 3 leta. Šola je brezplačna. Vpisovanje se vrši od 1. do 3. septembra; pogoji najmanj dva razreda srednje ali meščanske šole.

Železničarji in ljubljanski velesejem. Uprava ljubljanskega velesejma vabi na svojo jesensko prireditvev. Železniška uprava je dovolila 50 odst. popusta na voznino in se zato marsikomu izplača obiskati to prireditvev ozir. Ljubljano. — Če je že železniška uprava toliko

bi se pa spodobilo, da bi se tudi uprava velesejma »revanžirala« in znižala vstopnino za železniško osebje, aktivno in vpkoiieno ter za njegove družinske člane. — Saj železničarji so si to ugodnost menda že zaslužili. — Jus.

Posetniki velesejma imajo 50% popusta na železnicah. Železniška uprava je izdala posebne železniške izkaznice, ki jih izdajajo blagajne vseh železniških postaj po Din 5.— za komad.

Nekdaj mogočno kmetiško zvezo v Avstriji je režim razpustil in pozapr večje število voditeljev, ker so hoteli zvesti svojo organizacijo k rjavim fašistom. Razni funkcionarji so dobili večje vsote denarja iz Nemčije za propagando.

Stalin obišče Turčijo. Jako verjetno je, da se bo Stalin vabilu Turčije odzval in se bo udeležil osebno turške republikanske proslave koncem tega meseca. To bo Stalina prvi inozemski obisk.

Zedinjene države oborožujejo Japonsko. Posebna komisija v Zedinjenih državah je ugotovila, da tam-

Tone Maček:

98

Slučaj Kumberger

»Hej, Kurent!«

»O, dober dan. Glej no, vidva tu di tu? No, to je pametno, nam bo krajši čas. Greste v cerkev? Jaz tudi. Po maši se ne mislim dosti muditi.«

»Mi tudi ne. Bomo takoj odšli. Se bomo raje v dolini kje ustavili.« Cerkev je bila že polna, morali so kar pri vratih ostati. Istočasno se je maševalo tudi pri svetem Joštu in doli v kapelici, kjer je ognjevit frančiškan pridigal na zasilni prižnici, na prostem poleg kapelice. Med njegov visok glas se je mešalo vsiljivo vpitje kramarjev, ki še med pridigo niso utihnili.

Po maši je Janez kupil Meti pužo iz lecta, Meta pa Janezu srce, posuto s cvetjem iz sladkorja. Še France je vtaknil v žep par cukrčkov, zavitih v svilen papir z zaljubljenimi verzi, dasi še ni prav vedel, komu jih bo dal.

Medtem se je pričelo že pozno

opravilo v cerkvi. Naši znanci, ki so že vsi poprej svojo dolžnost opravili, niso hoteli še zadnjega blagoslova čakati. Kurent je dejal:

»Če hitro hodimo, še lahko v Hrastniku kosimo.«

Tedaj se je pa v gostilniških prostorih romarske hiše na severni strani razvnel hud prepir, čeprav bi gostilničar med mašo ne smel prodajati pijač. Slišalo se je kričanje in prekopicavanje pohištva. Ljudje, ki so kar zunaj na gmajni klečali, pristostvujé maši, ki se je vršila v kapelici, so vstali in se obrnili proti hiši, iz katere se je prikotnilo več pobalinov, ki so drug drugega obdelavali s pestmi in si trgali srajce s prsi. Par treznejših je poskušalo, da jih raztrga narazen. Za ta trud je eden od njih dobil po nosu, da je imel naenkrat vso krvavo brado. Janez je pristopil h kmečkemu fantu, z belim predpasnikom, ki je danes opravljal tu službo natakara in je sedaj ves razvnet brlžgal na prste, da bi priklical orožnika, in ga je vprašal, kaj to pomeni.

»Radi financarja so se. Financar je v gostilni zasačil tistega, ki skri-

vaj prodaja žganje. Navzoči fantje iz Zagorja so se zavzeli zanj. V sobi je pa bilo tudi več fantov iz Trbovelj, ki so Zagorčanom že od nekdanj gorki in ti so se zavzeli za financarja. Vendar ne toliko radi financarja, kolikor zato, ker so Zagorčani Kranjci, Trboveljčani pa Štajercji.«

»Hm, zamotana reč. Torej kranjski Zagorčani so se spravili na kranjskega financarja, ki ga pred njimi branijo štajerski Trboveljčani zato, ker ne pusti štajerskega žganja prodajati. Ali ni to bedasto?«

»Ne, to je avstrijsko«, je pristavil Kurent.

Po bregu nizdol sta tekla dva orožnika. Ko so ju pretepači zagledali, so začeli kričati: »Piklhaube! Angeljčki gredo!« in so zbežali v bližnjo šumo. Za njimi so jo ucvrli tovariši, ki so v zadnjem trenutku poskakali skozi okna. Na bojišču sta našla žandarija samo domače osebje in pa vsega raskuzmanega, raztrganega in opraskanega financarja, ki je proti veliki premoči iz sovražne štajerske dežele, moral braniti cesarske kraljeve kranjske deželne finance.

Kurent je zamahnil z roko in rekel: »Mislite, da je zdaj že opravljeno? To je bil šele začetek, nadaljevalo se bo še popoldne, ko bodo žandari odšli. Če pa ne tu, pa doli kje v Dobovcu. Pri tem špasu še znajo koga »napraviti mrzlega«, zlasti če se pridružijo še ženske.«

»Sicer pa to za nas ni nič novega, zato je najbolje, da gremo.«

In šli so. Solnce je bilo začelo medtem občutno pripekati, zato je bilo tem prijetneje hoditi skozi gozd po temni senci bukovine in gabrovine. Prehitevali in dohitevali so jih še drugi romarji, ki niso marali na gori čakati konca vseh ceremonij, ampak so hoteli čimprej zopet biti doma.

Janez in Metka sta hodila nekoliko zadaj, sama zase. Imela sta si še mnogo povedati, čeprav sta kramljala vso noč. Meta je bila vesela in dobro razpoložena, čeprav ni nič spala. Po njenih žilah se je prelivala struja blaženosti, ki jo je občutila v Janezovem objemu, pod bleskom polnočnih zvezd na svetem Kumu. Da, sedaj svetem tudi zanjo.

(Dalle prihodnjič.)

kajšnja vojna industrija pridno podpira Japonsko. Samo meseca julija so poslali na Japonsko okoli 80 ton strelilnega materiala. Obenem pa podpira vojne priprave Zedinjenih držav proti Japoncem. V obeh slučajih — za denar.

V ogledalu

Borba z mlino na veter. »Slovenec« od 28. t. m. je priobčil pod rubriko »Kulturni obzorje« obširno oceno knjige »Strossmayer i pope«, ki jo je izdal dr. Andrija Spiletak kot ponatis iz »Glasnika biskupije ljubljanske«. Knjiga komentira po »Slovenec« največ one Strossmayerjeve govore na vatikanskem koncilu l. 1869—70 in pisma, ki se nanašajo na razmerje med Strossmayerjem in papeži. Opirajo se na v tej knjigi zbrano gradivo, skuša »Slovenec« dokazati, da Strossmayer prav za prav ni bil zoper papeško nezmožljivost. Takole piše: »Njegova (Strossmayerjeva) razsodnost in daljnovidnost je segala daleč nad razsodnost nekaterih italijanskih škofov, ki niso imeli toliko vpogleda v realno stanje sodobnih filozofsko-verskih ideologij, psihozo časa in narodov, kakor bistroumni Strossmayer. Zatorej je on pazil na še tako neznatno stilizacijsko posebnost v raznih definicijah, o katerih je zbor sklepal. Vse naj odgovarja času, naj ne žali ostalih krščanskih konfesij (pravoslavlja in protestantizma), naj ne okrnjuje pravic škofov kot članov cerkvenega zbora itd. Seveda je bil Strossmayer močno osamel, večina ni videla njegovih plemenitih nagibov in je sklepala preko njega. Celu do burne prekinitve je prišlo, kjer so padali na Strossmayerja izrazi: Ananema! Lucifer! Drugi Luther! (Na zboru škofov, prosimo!) Dalje piše »Slovenec«: »Zakaj je Strossmayer nastopil na zboru proti temu, da bi se nezmožljivost papeža definirala kot verska resnica? Zato — in to je Strossmayer jasno izpovedal na koncilu samem — ker je bil trdno prepričan, da bo definicija te dogme odprla med katoličani, pravoslavci in protestanti še globlji jéz in da bo to vprašanje verskega zedinjenja, za katero je Strossmayer gorel od prvih dni svojega škofovanja do smrti, pomaknilo v nedosežno daljo.« »Slovenec« navaja še druge razloge; toda dovolj. »Slovenec« prizna, četudi le v obliki ocene knjige, da je Strossmayer bil zoper dogmo papeške nezmožljivosti. Napačna pa je njegova trditev, da gre tu zgolj za definicijo. Dogma je verska resnica, ki jo mora verovati vsak katoličan pod smrtnim grehom, ne pa morda kaka previdno stilizirana pogodba. Drži torej, da je nastopil Strossmayer zoper to, da bi se papeška nezmožljivost proglasila za versko resnico. Seveda je bil preglasovan od škofov, ki po »Slovenec« trditvi v inteligenci niso dosegli Strossmayerja. Odločila je torej nepoučenost škofov in — navadna večina glasov. Torej številka. Kolikor vemo, začenja zbor škofov vsako sejo s klicem sv. duha. Res, prav poučno, kako nastajajo dogme. »Slovenec« misli, da brani Strossmayerja, pa se bori le z mlino na veter in odpira oči vernim ovčicam.

Jesenski ljubljanski velesejem

Razstava poljedelskih strojev in orodja.

Letošnja razstava strojev ob priliki jesenskega ljubljanskega velesejma od 1. do 10. sept. bo prav zanimiva. Razstavljeni bodo vsakovrstni stroji, od preprostega do najbolj dragih in za vse vrste gospodarstva. Nudena bo velika izbira poljedelskega orodja in strojev za mlekarstvo. Večina strojev, ki bodo obsegali približno 1.000 m² razstavnega prostora, bo v obratu. Razstave se udeležijo domače tvrdke in one iz inozemstva, zlasti Čehoslovaške, Avstrije, Nemčije, Ogrske, Francije, Amerike, Švedske in Danske. — Za polovično voznino na velesejem zahtevajte na Vaši železniški postaji železniško izkaznico, ki jo dobite za Din 5.—. Kmetovalce opozarjamo, da bodo razstavljeni na velesejmu najrazličnejši predmeti. Naj omenimo samo še gasilsko orodje, jermenarske izdelke, verige, različne vozove, bicikle, obleke, perilo, blago, čevlje, sirarske izdelke, plemenske ovce in kože itd.

Nagradno tekmovanje jugoslov. harmonikarjev bo 8. sept. t. l. na velesejmu v Ljubljani, in to ves dan. Tekmovalo se bo v šestih skupinah: 1. Diatonična harmonika; 2. Kromatična harmonika; 3. Mladinsko tekmovanje za tekmovalce do 12. leta starosti; 4. Tekmovalci-profesionalni; 5. Ansambli; 6. Tekmovanje za prehodni pokal in naslov jugoslov. prvaka za leto 1934-35. Boljše tekmovalce bo ocenjevalna komisija izločila za ponovno izbirno tekmo, ki se vrši istega dne popoldne. Uro in prostor na velesejmu bo še določila ocenjevalna komisija. Harmonika je naš narodni instrument, za to je tudi zanimanje za tekmo zelo veliko. Ljubitelji narodne glasbe so v ljudo vabljivi, da prisostvujejo tekam. Na železnici je dovoljen 50 odst. popust. Na odhodni postaji zahtevajte železniško izkaznico, ki jo dobite za Din 5.—. Voznega listka na postaji v Ljubljani ne oddajte, ker bo veljal za brezplačen povratek.

Ljubljana

Nastopi godbe »Zarja«. Delavsko glasbeno društvo »Zarja« priredi promenadni koncert v glasbenem paviljonu kavarnice »Zvezda« v soboto, dne 1. septembra in v torek, dne 4. septembra od pol 21. ure dalje. — V nedeljo, dne 2. septembra pa priredi družabni večer s koncertom in plesom v gostilniških prostorih in na vrtu »Pri Angelci« na Ježici. — Vabimo prijatelje »Zarje«, da posetijo te nastope.

Maribor

Prednaznanilo! Prednaznanilo!

30. septembra 1934

I. DELAVSKI KULTURNI DAN V MARIBORU

(Na igrišču DSK »Svobode« pri Magdalenskem parku)

18 društev — 400 sodelujočih
Vstopnine ni

Podružnica Del. kult. zveze Svoboda priredi v nedeljo, dne 2. septembra t. l. družabni izlet v Slov. Bistrico, kjer se bo vršilo slavlje tamošnje podružnice. Odhod z avtobusom ob 1. uri popoldne. Vabljeni so člani in prijatelji društva. Prijave se sprejemajo v društvenem lokalu, Sodna ulica 9/II. vsak večer.

Novi avstrijski begunci. Domala vsak dan pribeže nekaj novih hitlerjevcev iz Avstrije v Maribor, odkoder jih oblasti pošiljajo v Varaždin oziroma v Požego. Med drugimi so prispeli te dni tudi otroci inž. Welsa, voditelja koroških hitlerjevcev, ki se nahaja v varaždinskem taboru. *Welsa teh dni... na hitlerjevcev... v... taboru... v... hitlerjevcev...*

Naknadno vpisovanje na osnovnih šolah. Na vseh mariborskih narodnih šolah se bo vršilo v soboto, dne 1. septembra od 8. do 12. ure naknadno vpisovanje novincev, na novo priseljenih in ostalih zamudnikov. Novinci naj pridejo v spremstvu odraslih, ki naj za nje predlože krstni list, domovnico in potrdilo o cepljenju koz. Za manjšinsko šolo je komisija vpis že dovršila.

Vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo bo od 2. do 16. septembra t. l. vsak dan na mestnem načelstvu, in sicer ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure, ob delavskih pa od 10. do 12. ure popoldne. Prijavitelj se mora vsi vajenci in vse vajenke, ki se učijo v območju šol. okoliša tuk. šole (mesto, Tezno, Studenci, Pobrežje, Košaki). Prijavitelj se mora tudi vsi pomočniki in pomočnice, ki še niso dovršili obrtne nada-

ljevalne šole in še niso stari 18 let. S seboj morajo prinesiti k vpisovanju zadnje šolsko izpričevalo (izkaz) in plačati predpisano vpisnino.

Železno konstrukcijo dravske brvi, ki veže Studence in Maribor, so pričeli te dni popravljati.

Smrt v valovih Drave. Pred dnevi je lovil Andrej Križaj, zidar v Kamnici, naplavljen les iz narasle Drave, pri čemer se mu je spodrsnilo in je pred očmi svoje žene, ki mu je skušala priti na pomoč, izginil v valovih Drave.

Brezposelni, ki se preživljajo od brezposelnosti, je brezdvomno neki F. L., ki je, sam brezposel, v Mariboru za razne nagrade posredoval drugim brezposelnim delo. Za 30, 20, 10 ali še manj dinarjev je izstavil listek, s katerim je poslal dotičnika v poljubno tovarno, češ, da je on zastopnik te tovarne, za katero išče in posreduje delavce. Seveda so bili reveži zelo razočarani, ko so jim v tovarni rekli, da nikogar ne potrebujejo. Na ta način je F. L. osleparil nad 300 žrtev in se je s tem 6 mesecev preživljal. Poštenega dela menda sploh in hotel sprejeti. Sodišče ga je obsodilo na dve leti ječe, tri leta izgube državljskih pravic in na eno do pet let prisilne delavnice.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru priredi v nedeljo, dne 2. septembra 1934 izlet v gostilno »Weber« na Pobrežju. Godba bo igrala pod vodstvom kapelnika g. Schönherja. Sodelovali bosta tudi delavski pevski društvi »Frohinn« in »Krilato kolo«. Vabijo se vsi ustanovitelji, kakor tudi podporni člani, da se izleta polnoštevilno udeležijo.

Prijatelj Prirode, Maribor. V nedeljo, dne 2. septembra izlet v Logarsko dolino. Vozna cena za tja in nazaj Din 80.—. Odhod ob pol 4. uri zjutraj od Kralja Petra trga. Avto bo vozil do Tillerjeve kočice, od tam izlet k vodopadu Rinke in na Okrešeli, kjer se sestanemo z ljubljanskimi sodruži.

Delavci in nameščenci! Jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Trbovlje

Potrjene občinske volitve

Kakor znano, je združena lista delavcev, kmetov in obrtnikov z nosilcem liste s. Klenovškom pri zadnjih občinskih volitvah, dne 22. julija sijajno zmagala.

Proti tem volitvam so nasprotniki vložili pritožbo, kakor to store ob vsakem porazu, da bi zakrili svojo sramoto.

Kakor se čuje, je upravno sodišče v

Razdeljevanje moke. Po vesteh ljubljanskih dnevnikov je trboveljska občina s pomočjo banske uprave nabavila 10.000 kg moke, da jo bo brezplačno razdelila med stradajoče rudarje.

Nepoučena javnost bi mogoče mislila, da je to širokopotezna akcija, in da bo s tem stradanja v Trbovljah konec, češ, desetisoč kilogramov moke, to je že veliko, in lajki si morda predstavljajo, da je v Trbovljah kruha kot premoga. Temu pa ni tako. Trboveljski rudarji so stradali kruha doslej in ga bodo tudi poslej, ako se jim ne bo nudilo boljšega zasluzka kakor dosedaj. Dejansko je od teh 10.000 kg moke vsak rudar dobil 2 kg, za ženo 1 kg in za vsakega otroka po pol kilograma. Izračunano v denarju, je prejel posamezni rudar podpore v znesku Din 3,50, za ženo Din 1,75 in za vsakega otroka po Din 0,87. Mi smo hvaležni vsakemu, ki se trudi, da omili bedo rudarjev in njihovih družin, beležimo pa

Zagorje ob Savi

Šhod nacionalistov

Za nedeljo, dne 26. avg. t. l. so sklicali naši »narodni« zborovanje, katerega namen bi naj bil, pojasniti vzrok poraza pri zadnji stvki rudarjev. V to svrhu so naročili samega dr. Cepudru iz Ljubljane. Udeležba na shodu je bila povoljna. Saj so bili zastopani vsi stanovi, tudi brezposelni, samo rudarjev je bilo malo. — Mi bi se s to njihovo slovesnostjo in vajo v zabavljanju čez marksiste ne bavili, če bi ne bilo potreba javno pribiti, da je res, da sta ss. J. Arh in F. Pliberšek podpisala zapisnik mezdne razprave z J. Strucem vred, in bi bila to tudi storila brez Struca, pa četudi bi se vsi nacionalisti radi tega na glavo postavili. To pa zato, ker vesta, kaj je prav in v interesu rudarjev. Mi marksisti namreč nismo taki zajci, da bi po telefonu govorili tako, na shodih pa zopet drugače. Takrat, kadar nas dolžnost kliče, da gremo v rove med rudarje, tudi nimamo družinskih zaščitnikov kakor g. dr. Cepuder. — Pri tej slovesnosti je g. dr. Cepudru tudi prav pridno ministriral naš zagorski politik-pribojnovorec, ki ga je slučajna politična konjunktura spravila na površje. Temu povemo, da mu vse zabavljanje čez »manikiranje« nohte s. Pliberška ne bo prav nič pomagalo, da ga ne bi odneslo, kadar čas zato pride. Zakaj Napoleon je bil mnogo, mnogo večji, pa je moral iti.

PREKLIC

Podpisani Brezovar Ivan, rudar v Zagorju, tem potom javno preklicujem vsa obrekovanja, ki sem jih zagrešil nad zaupnikom II. skupine Antonom Krautbergerjem v Zagorju in se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodnijskega postopanja.

V Zagorju, dne 28. avg. 1934.

Brezovar Ivan.

Celje

Podružnica »Svobode« v Celju sporoča vsem pevcev ter ljubiteljem delavske pesmi, ki imajo veselje do petja, da se prične redna pevška vaja v torek 4. septembra t. l. ob 8. uri zvečer. Poučeval bo spet naš stari pevovodja g. Pregelj. — Člani »Svobode« in drugih naših organizacij se naprošajo, da se udeležijo izleta v Štore v nedeljo, dne 2. septembra. Skupen odhod ob 2. uri popoldne izpred društvenega doma v Gaberju. Na svidenje v Štoreh. Družnost.

Sportni dan »Olimpa« bo prihodnje nedeljo, dne 2. septembra. Finančne prilike, v katerih se nahaja klub, predvsem pa njegovi simpatizerji, ne dovoljujejo kake obširnejše proslave v večjem stilu. Vsa prireditelj se bo omejila le na sportne točke; v soboto zvečer staletni tek, v nedeljo popoldne na Glaziji lahkoatletski prireditelj, popoldne pa glavna točka celotne prireditve, nogometna tekma s SK Rapidom iz Maribora. Ta tekma bo za »Olimpa« velika preizkušnja moči, vendar z gotovostjo pričakujemo, da bo Olimpovo moštvo čim častneje branilo svoje barve. — Vsak pravi prijatelj dobrega sporta želi in mora želeti »Olimpu« čim lepšega napredka. Splošni sportni duh današnje mladine dela vsem resnim ljudem težke skrbi, kaj bo z današnjo sportno mladino, če bo mimo vseh življenjskih problemov kar naprej valila svojo sportno žogo, ne meneč se za vsa druga življenjska vprašanja. Zato je človeku kar toplo pri srcu, če vidi sem in tja vsaj še kako vodstvo sportnega društva, ki se trudi dopovedati svojemu članstvu, da mora biti sport le sredstvo za doseg zdravega in krepkega človeka in ne cilj vsega človekovega hotenja. Pri današnji psihozi so taka stremjenja sicer klic z gubljenca v puščavi, ali zato, in prav zato je treba ta stremjenja čim topleje pozdraviti in tem krepkeje podpreti. To so razlogi, radi katerih ima »Olimpa« tako zavidno število simpatizerjev in to pred vsem med zrejšo

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

inteligenco. Olimpovo moštvo se rekrutira izključno iz delavcev in nameščencev, zato seveda ne razpolaga z bogatimi sportnimi pripomočki, ki bi klubu olajšali hitrejši in z manjšimi napori priborjeni napredek. Vsak član si mora sportne potrebščine nabavljati sam, kar je pri današnjih zasluzkih težka stvar. Zato pa vzgojni rezultati ne bodo izostali, kar se bo pri moštvo pokazalo predvsem takrat, ko bo moral vsak zase naložiti težko življenjsko breme. Zatenkrat se nam obetajo slabi in trdi časi. Tista mladina, ki je že v zgodnjih letih morala žrtvovati, jih bo na vsak način lažje prenašala. — Na tem področju je storil »Olimpa« že mnogo dobrega, zato bo njegov sportni dan tudi — naš dan.

Štore

Novoustanovljena podružnica Svobode Štore priredi dne 2. septembra t. l. v prostorih gosp. Mavriča svojo prvo veselico. Na sporedu: godba, ples in srečolov z lepimi dobitki. Vabimo vse bližnje podružnice, sodruge in sodružice na to prireditev. — Družnost!

Kranj

Če žito ne gre v klasje. Krščanski socialisti na delu. Zadnje čase prirejajo krščanski socialisti delavske sestanke v okoliških vaseh Kranja. Na sestankih pa pridejo večkrat v velike zadrege, ker obisk nikakor ne odgovarja »veliki« fronti delavstva, katerega imajo za seboj. Zanimivo je, da se kljub njihovi agitaciji zgodi, da morajo sestanke preložiti, ker udeležba ne presega niti števila govornikov. Če se pa sestanki ob skromni udeležbi vršijo, se pa jeze na marksiste, češ, da so oni krivi, da nimajo obiska. Aktualnih vprašanj se na sestankih ne obravnava, govorniki deklamirajo vedno eno in isto proti »krivici« proračunu Delavske zbornice in proti »brezbožni« marksistični organizaciji. Na vse to, kar so trobili že v »Gorenjcu« in trobiljo zdaj na sestankih, smo jim mi že odločno odgovorili na velikem shodu dne 29. julija. Mislili smo, da se bodo na shodu oglasili k besedi, da jim pred delavstvom jasno odgovorimo na njihove očitke, toda niso se odzvali, čeravno so bili navzoči. Pred shodom so kazali zanimanje zanj, češ, da bodo enkrat prišli do zaželjene besede, ko pa so bili pozvani, da spregovore, so se izvijali in molčali. Zdej se pa vsa ta demagogija na njihovih sestankih nadaljuje. Ali ni vse to početje krščanskih socialcev zahrbtno in zlobno početje? Potem smo pa marksisti krivi, da na takšnem demagoškem sestanku v Naklem ni bilo obiska. Marksisti so že bili v precejšnjem številu zastopani, saj so jih hoteli gospodje še celo organizirati, ali ovcic ni bilo nobenih, ker jih ni. Končno pa, kaj se jezite radi obiska, saj je »Gorenjec« zapisal, da je zborovanje lepo uspelo.

Krščanski socialisti za »praktična« krščanska načela. Nova taktika, ki so jo krščanski socialisti zavzeli na sestanku v Predosljah je, da niso proti »nikomur« in da so proti »vsem«. Izrazili so se, da nimajo nič skupnega z »bojevnik« (čeprav smo jih videli korakati med sprevedom »borcev« v Kranju), ker da delajo le-ti popolnoma zgrešeno politiko. Ravno tako nimajo nič skupnega z »Gorenjcem« (za članke, ki jih priobčuje njim v prid, jim je seveda »Gorenjec« sam od sebe tako naklonjen). Razume se, da so tudi »proti« krščanski stanovski Avstriji. Tako gredo naši krščanski socialisti popolnoma svojo pot, po načelih »praktičnega« krščanstva (ne »političnega«). Tudi dunajski kardinal Innitzer je pred februarjskimi dogodki pozval duhovščino, da naj se ne udeležuje politično, da naj dela samo za »praktična« krščanska načela. Ko pa je bila zmaga na strani Dollfussa, je pa duhovščina zopet kompaktno stopila v politično arenjo. Tako je pač treba menjavati taktiko, kakor bolje kaže. Mi želimo krščanskim socialcem na novi poti mnogo uspeha, samo, da ne bodo kmalu iztirili, kajti »bojimo« se, da jih »Prelom« ali »Gorenjec« ne potegne za seboj.

Zahvala komur gre. »Gorenjcu« se zahvaljujemo, ker je dobesedno ponatisnil članek iz Kranja, ki je izšel v »Del. Politiki« dne 18. julija. Nadalje ga pa prosimo, da objavi dobesedno še naslednje članke z dne 22. julija. Komentar si bodo poleg »Gorenjčeve« razlage napravili čitatelji sami.

Ptuj

Šikaniranje v »Petoviji«. Delavci pripovedujejo to-le zgodbo: Delavec T. S. je že 15 let v službi v tovarni »Petovija«. 9 let je bil nočni čuvaj, sedaj ga je vodstvo tovarne posadilo nazaj v tovarniški obrat in mu pri tem že trikrat reduciralo plačo. Ne vemo, zakaj je to storilo, pa menda vendar ne za to, da je lahko na njegovo mesto postavilo nekega penzioniranega orožnika, ki ima že itak pokojnino. Le tako naprej! Sedaj se reducira plačo temu, sedaj onemu, potem pa zopet deset odstotkov vsemu delavstvu in čez par mesecev zopet. Bomo že še videli, kam bo to vodilo.

Kaj je po mnenju delodajalca, ki se hoče izogniti zakonitim obveznostim, tatvina? Nekí mojster, ki ima za kamen več čuta kot pa za človeka, je te dni odpustil svojega pomožnega delavca brez vsake odpovedi, ker mu le-ta ni hotel splezati na vrh neke stare trhle hruške. Ko je delavec zahteval izplačilo 14 dnevnega odpovednega roka, je gospod izjavil, da mu ničesar ne plača,

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

češ da mu je nekaj ukradel. Seveda je delavec takoj zahteval, da mu gospod dokaže, kdaj in kaj mu naj bi bil ukradel. Pa se je delodajalec moško odrezal: »Jaz sam sem vas videl, ko ste zjutraj kosili okoli hruške, da ste vzeli eno hruško in jo pojedli.« Vprašamo tega gospoda, koliko pa je on vzel temu delavcu s tem, da ga je plačeval po 15 Din dnevno in mu je le-ta moral zato delati od 6. ure zjutraj pa do 6. ure zvečer. Namesto tega delavca je postavil drugega z Din 10.— dnevne plače. Sicer bomo stvar še temeljiteje preresetali in seveda tudi poročali, če se gospod ne bodo v bodoče poboljšali.

Delavec bi moral za bore plačo prodati poleg svojega dela tudi svoje prepričanje. »Nemška Mariborer Zeitung« je nedavno priobčila v eni izmed svojih številčnikih članek iz Ptuja, v katerem pravi, da bo g. Schweiger Avgust imenovan za ravnatelja firme Reinchart oziroma njene podružnice v Ptuj. Dopisnik v članku tudi trdi, da podružnica zaposluje stalno okrog sto delavcev. Je že vse lepo in prav, ampak to bi tudi lahko povedal, da morajo ti delavci delati od 6. ure zjutraj pa do 8. in 9. ure zvečer in še celo ob nedeljah in praznikih za borih 15 ali 20 Din dnevno. Kaj pa pravite k temu, gospodje okoli »Mariborer Zeitung«, da je gospa Scheinlaub, dosedanja upraviteljica podružnice odpustila svojo kuharico zato, ker je imela naročeno »Delavsko Politiko«. O saj vemo, da ji je Hitlerjev »Völkischer Beobachter« ljubši kot »Delavska Politika«, ampak se bo že morala tudi z njo spoprijazniti, če bo hotela še nadalje živeti pri nas na račun žuljev naših delavcev. Kajti pri nas še sedaj ni »führerjev«, da bi vse »gleichsaltali«. Zaenkrat bo menda dovolj, če pa bo treba, bomo pa že še kakšno rekli.

Slovenska Bistrica

Podružnica »Svobode« v Slovenski Bistrici priredi v nedeljo, dne 2. septembra t. l. ob 15. (3.) uri na vrtu gostilne Berdnik v Zgornji Bistrici veliko vrtno veselico s pestrim sporedom. Nastopil bo tudi društveni pevski zbor. Vstopnic ni. V slučaju slabega vremena se bo prireditev vršila prihodnjo nedeljo.

Sport

SK »Svoboda« Varaždin v Mariboru. SK »Svoboda« Varaždin in SK »Železničar« Maribor se srečata v prijateljski tekmi v nedeljo, dne 2. septembra na igrišču SK »Železničarja«.

Iz stanovske Avstrije

Austrijski režim obseja. Doslej je od februarja meseca avstrijski režim 17 oseb, 10 socialnih demokratov in 7 nacionalistov. Dnevni stražniki so se opravičevali, da niso mogli vedeti, zakaj gre; vsaj sem bil tudi poleg, je izjavil obtoženec Hackel, ko je vlada zasedla dunajski magistrat in dunajskega deželnega glavarja zaprla (Seitz). Hvala, da je avstrijski režim obsejal tudi te ljudi.

V znamenju »sprave« grožnja z odpovedjo stanovanj. Sedanja uprava dunajske občine je zagrozila ženam onih sodrugov, ki so bežali na Čehoslovaško pred avstrijskimi krvniki, da jim odpove stanovanja in jih pomeče iz stanovanj. Odpoved utemeljuje s tem, da je najemnik mož. — Prav krščanska ljubezen!

Iz pisma umorjenega sodruga Josipa Gerla. Pred smrtjo je Gerl pisal dve pismi, ki ju je zaključil z naslednjim slovesom: »V eni uri bom obešen — s svojimi zadnjimi srčnimi utripi se spominjam Vas, bratje, in vem gotovo, da boste delo, za katero pojdem sedaj v smrt, dovršili do dobrega zaključka! — S proletarskim pozdravom družnost«. — Gerl je pisal tudi državnemu pravniku in sodniku, toda ta dva pisem ne objavita.

Književnost

Jože Krajec: »Katakombe«. Na socialnih dramah smo Slovenci precej revni in moramo toplo pozdraviti vsak poskus, da se tej revščini odmore. Tak poskus so tudi Kranjčeve »Katakombe«, ki sicer ne predstavljajo kulminacije dramske umetnosti, vendar so boljše kot marsikaj, kar se sili na naše odre. Delo se odlikuje po precej živahnih dialogih in razgibanosti dejanja, čeprav posamezni značaji v nji, razen mogoče Senica, niso dovolj jasno izklesani. Marjeta še menda najbolj odgovarja realnosti, medtem ko so liki Tomaža, Martina in študenta zelo medli. Zlasti slednji in Adolfa sta precej klavirni figuri. Na koncu človek ne ve prav, kaj vsi ti ljudje hočejo, nobene prave borbenosti in hotenja ni v njih. Delu se pozna, da mu je kumoval Maksim Gorki s svojim »Na dnu«, ki ga pa še zdaleč ne dosega. Kljub temu pa so »Katakombe« dobrodošla stvar za naše odre, ki bodo zanj hvalježni avtorju, zlasti, ker ne zahtevajo številnega ansambla in njih vpriporitev ni zvezana z nobenimi tehničnimi težkočami. Zato jo zlasti delavskim odrom priporočamo!

„Križa“?

S to besedo strašijo kapitalisti ubogo rajo že lepo število let. Na račun te presnete »križe« so neposledujoči, to je, delovni sloji, pa bodisi duševni ali ročni delavci, že popolnoma izsesani; nad 30 milijonov brezposelnih ljudi, o katerih tako radi pridigujejo cerkveni agitatorji, da so ustvarjeni po božji podobi, je izobčenih iz življenja človeške družbe, ki tudi sestoji iz prav takih ljudi »po božji podobi«, in so obsojeni na stradanje, popoln duševni in telesni propad. To pa samo zato, da se lahko majhna peščica ljudi po mili volji igra s človeštvom. Toda, da preidem k stvari, je potrebno najprej rešiti vprašanje: Kaj pomeni beseda »križa«. S to besedo označimo n. pr. pri bolezni njen višek, ko oboleli organizem premaga bolezenske kali in pričinja okrevanje ali pa organizem radi svoje oslabelosti odpove ter nastopi smrt organizma. Pojem križa pomeni torej le oni trenutek, ki se položaj človeškega organizma vsled napada bolezenskih kali razčisti, to je, da organizem premaga bolezen ali pa ji podleže. O križi govorimo pri goljufu ali zločincu tedaj, ko se odkrijejo njegove goljufije oziroma zločin in se bije odločilen trenutek, ali se bo goljuf ali zločinec ujel ali ne.

Po gornji razlagi torej ne moremo pojma »križa« porabiti za zastoj, ki se je pojavil v kapitalističnem gospodarskem redu. Kakor je bilo že nešteto krat ob vseh mogočih prilikah ugotovljeno, ni vzrok sedanji brezposelnosti nadprodukcija, temveč nepravilna organizacija gospodarstva v človeški družbi.

Številni pisatelji prav lepo opisujejo v svojih povestih, kako so posamezne bistre in dobre glave opazovale težko delo človeka brez strojev. Radi usmiljenja do človeka so začeli razmišljati, kako bi človeku koristili in ga rešili naporega dela, da bi tudi navadni težaki lahko uživali sadove kulture. Tako smo dobili stroje. Izdelovanje teh strojev je zahtevalo zgraditev novih strojev in tako je nastal poklic tehnika, ki venomer misli samo na zgradbo novih boljših strojev, s katerimi se delo olajša in pospeši.

Vse te pridobitve človeškega duha pa so zahtevale za svoje uresničenje oziroma izvedbo denar. In tako se je zgodilo, da te pridobitve niso prišle v korist cele človeške družbe, temveč samo v korist par ljudi, ki so si v srednjem veku na roparski način pridobili večje imetje. Sedanji kapitalizem je torej potomec srednjeveških roparjev.

V srednjem veku so bili ti roparji tudi dejansko gospodarji oziroma vladarji, ali če hočemo, lahko tudi rečemo, da so se igrali države itd. Ko so se ob francoski revoluciji ali pa ob koncu svetovne vojne narodi prebudili, so s svojo spretnostjo in zvižnostjo pod raznimi nacionalnimi gesli prišli potomci prav teh srednjeveških roparjev na vodstva posameznih držav in tako gospodarijo po svetu še sedaj. Nezavedni delavci, bodisi duševni kakor ročni, predvsem pa še duševni, ki so preveč domišljavi in menijo v svoji omejenosti, da so nekaj boljšega, pa lepo skačejo za raznimi nacionalnimi gesli teh potomcev srednjeveških roparjev.

Za početek šole:

Nahrbtniki od Din 12 — naprej
Peresnice „ 3—
Usnjene mape „ 40—
Šolske tablice in ostale šolske potrebščine po nizkih cenah.

Šolske jopice od Din 24 — napr.
Otroške nogavice „ 3-50

Vse pletnine po precej znižanih cenah pri

Eksportna hiša Luna
Maribor
Aleksandrova c. 19

Za dobe jamskega človeka, ki se je hranil predvsem z divjačino in se oblačil v nje kože, še niso poznali države, ker so bili jamski ljudje odvisni popolnoma — vsaka rodbina sama od sebe. Čim bolj pa se je družabno življenje razvijalo, tako kulturno, civilizatorično in tehnično, tako se je organizacija države zmerom bolj izpopolnjevala in se še izpopolnjuje in to predvsem ter edino zaradi tega, ker je posameznik zmerom bolj navezan in odvisen od drugih ljudi oziroma od človeške družbe. Tako je vsaj teoretično

to, da država mora biti dolžna državnemu upravu, da skrbi za mirno sožitje vseh ljudi, ali če hočemo državljanov, in da z zakoni in svojim upravnim aparatom preprečuje vse nepravilnosti in vse nezdrave pojave. Kakor bi moral zdravnik čuvati nad pravilnim načinom življenja posameznika, da se obvaruje bolezni, tako mora uprava države, ali, če hočemo reči kar vlada, čuvati nad pravilnim življenjem človeške družbe, ki se nahaja v mejah posamezne države. Dober državnik je tisti, ki tako vodi državo, da pospešuje razvoj družabnega življenja tako, da ne prihaja v nasprotje z razvojem civilizacije, tehnike in kulture, torej, da povsod zagovarja tekočo reorganizacijo vsega človeškega življenja. Pravi državnik mora torej z vsem silami podpirati evolutijski razvoj družbe.

Če bi imeli povsod take državničke, ne bi bilo sedanje »križe«, temveč bi imeli vsi ljudje zaslužek in bi lahko uživali sadove civilizacije, tehnike in kulture. Če se torej z izpopolnjenimi stroji in z izpopolnjenim organizacijskim ustrojem čas, ki je potreben za izdelavo produktov krajša, se mora vedno sorazmerno krajšati tudi delovni čas za delavce in nameščence. Življenje je vedno bolj komplicirano radi vedno večje med-

Vabimo Vas!

LJUBLJANSKI VELESEJEM

1.—10. IX. 1934.

Železniška izkaznica za 50% popust na železnicah se dobi na vseh postajah po Din 5.

40.000 m² — 15 razstav:

Glasbena — umetniška — higijska — izseljenska — ribarska — perutnine, koz, ovac, psov — arhitektonska — »Weekend« — hranilniška — polhištvo — radio — živila

FESTIVAL SLOVANSKIH PLESOV

Tekmovanje harmonikarjev
Velikostno zabavišče

sebojne odvisnosti ljudi, zato mora biti tudi vedno bolj zavarovano njihovo zdravje in obstoj. To je naloga vsake države! Ker pa je tudi medsebojna odvisnost držav iz enakih razlogov vedno večja, je tudi vedno bolj upravičena zahteva po vsesvetovni državi oziroma sedanjem Društvu narodov, ki pa ne sme biti igračka potomcev srednjeveških roparjev, temveč mora biti svetovna ustanova, ki daje smer vsesplošnemu življenju vseh držav in mirno rešuje tudi spore med posameznimi državami.

Ker pa praktično državno življenje posameznih držav danes nasprotuje z vsemi silami mirnemu evolutijskemu razvoju človeške družbe, ker se vodi po večini v zmislu potomcev srednjeveških roparjev in njih zvestih lakajev. Zato je prišlo do poloma te gospodarske organizacije, ki ga po vsej krivici nazivajo »križa«. Beseda »križa« za ta polom je le maska, pod katero se še nadalje slepi delovni razred; veliko pravilnejše označimo sedanji gospodarski polom s pojmom rop ali zločin, ker bazirate tudi v »križi« na izkoriščanju.

G. C.

CENE GOVORE!

Plašči za dame že od Din 190.—
Obleke za moške že od Din 170.—
Obleke za fante že od Din 60.—

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE